

провідні науково-методичні центри, з істотним розширенням освітніх напрямків науки для поширення наукових знань і здійснення культурно-просвітницької діяльності.

Отже, сучасні реалії вимагають від органів системи МВС, зокрема від Національної поліції України, суттєвих трансформаційних змін для того, щоб забезпечити реалізацію стратегічних пріоритетів поліцейської діяльності відповідно до міжнародних стандартів і національних актів нормативного та програмного характеру. Ключовими незмінними ідеями у процесі подальших реформ мають залишатися політична нейтральність, децентралізація правоохоронної діяльності, боротьба з корупцією, підвищення культури службової діяльності правоохоронців. Визначальну роль у формуванні національної поліцейської моделі відіграють навчальні заклади системи МВС, які здатні не лише транслювати майбутнім правоохоронцям необхідні професійні знання, а й виховати з них патріотично налаштованих громадян, для яких права і свободи людини, суверенітет держави – це не порожні слова, а життєвим гаслом яких є девіз «Служити, захищати та перемагати».

Одержано 12.10.2017

УДК 351.751

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

перший проректор Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат педагогічних наук;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1999-9956>

ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА – ПРІОРИТЕТ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Складні випробування, які постали перед Україною сьогодні (проведення антитерористичної операції на сході країни, соціальні й економічні проблеми, відсутність необхідної консолідації політичних еліт для їх скорішого вирішення тощо), посилили інтерес науковців (політологів, правознавців, істориків, соціологів, економістів) і широкого загалу до осмислення ролі та місця сучасної правової держави в цивілізованому світі, пошуку шляхів удосконалення її функцій.

Серед усіх функцій держави особливе місце займає правоохоронна. Правоохоронна функція, або функція з установа й охорони

правопорядку – це діяльність держави щодо забезпечення точного і повного виконання своїх розпоряджень усіма громадянами, організаціями та державними органами. З метою реалізації цієї функції застосовуються різні методи, такі як методи правотворчості та правозастосування (діяльність компетентних органів щодо застосування заходів юридичної відповідальності).

Отже, правоохоронна функція держави – це комплексний напрямок діяльності держави, який об'єднує низку заходів (у тому числі примусових), заснованих на принципах справедливості й ефективності, що спрямовані на безконфліктну реалізацію прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, забезпечення соціальної злагоди, недопущення індивідуальних, колективних і масових порушень законності й правопорядку.

Конституція України (ст. 3) гарантує права і свободи людини та громадянина. Пріоритет прав і свобод людини та громадянина є суттєвою складовою правоохоронної функції держави. Виходячи з цього, закон України «Про національну поліцію» визначає, що поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями й визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Базовим принципом діяльності поліції є дотримання прав і свобод, «гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України», і сприяння їх реалізації (ст. 7).

Важливим є те, що відповідно до чинного законодавства обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах і в порядку, визначених Конституцією та законами України, за нагальної необхідності та в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції. Поліцейським заборонено за будь-яких обставин сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (ст. 7). Також законодавчо заборонені будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного й соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Міністерством внутрішніх справ України, керівництвом Національної поліції України проводяться планові заняття та систематична роз'яснювальна робота серед особового складу, метою яких є підвищення якості служби працівників і забезпечення неухильного дотримання прав людини під час здійснення

правоохоронної діяльності, що має спрямовуватися на гарантування та забезпечення дотримання й безперешкодної реалізації громадянами своїх прав.

Слід відзначити і таку складову діяльності Національної поліції України, як відкритість і прозорість перед громадськістю. Закон України «Про Національну поліцію» прямо вказує, що поліція має забезпечувати постійне інформування органів державної влади й органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки та порядку (ст. 9).

У сучасній юридичній літературі вважається, що головною функцією держави в цивілізованому суспільстві може і повинна стати охорона інтересів людини, захист її прав. Держава та її структури мають бути підпорядковані захисту, охороні прав людини. Це означає, що всі гілки державної влади – законодавство, управління та правосуддя – повинні служити захисту й охороні людини.

Водночас слід зауважити, що вплив правоохоронної функції на реалізацію прав громадян виявляється не лише у самій правоохоронній діяльності, а й у поєднаному з нею правотворенні – правовій регламентації основних прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, конкретних видів забороненої поведінки, виду та ступеня застосовуваних заходів юридичної відповідальності, а також форм державного контролю, методів виявлення, попередження й припинення правопорушень.

Отже, розбудова України як демократичної, соціальної та правової держави істотно піднесла роль і значення правоохоронної функції, яка набула властивостей однієї з центральних або пріоритетних функцій держави. Забезпечення правопорядку, приборкання будь-яких протиправних дій, захист прав і свобод людини покладаються на Національну поліцію та є невідкладним і першочерговим її завданням. Неухильне дотримання законності, гласність і відкритість у діяльності поліції може слугувати запорукою довіри населення до неї. Рівень довіри населення, відповідно до закону України «Про Національну поліцію», є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Виходячи з цього, значно підвищуються вимоги до сучасного поліцейського. Його освітній, загальнокультурний рівень, підготовка, здатність правильно й ефективно застосовувати свої знання – основні умови становлення поліцейського нової формації, який перш за все служить людині, захищаючи та охороняючи її права і свободи.

Одержано 12.10.2017